

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **P. B.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 8. 11. 2024, č. j. 36 Ad 18/2024-4,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

Odůvodnění:

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Dvěma shodně označenými rozhodnutími žalované ze dne 15. 8. 2024, č. j. Xa, byly podle § 88 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v relevantním znění, zamítnuty námitky žalobce proti rozhodnutím žalované ze dne 20. 7. 2023, č. j. Xb, a ze dne 11. 8. 2023, č. j. Xc, ve věcech přiznání starobního důchodu žalobci a zamítnutí žádosti žalobce o zvýšení starobního důchodu o částku za vychované děti.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutím žalované o námitkách žalobu původně k Městskému soudu v Praze, který ji usnesením ze dne 1. 10. 2024, 19 Ad 27/2014-19, postoupil Krajskému soudu v Hradci Králové jakožto soudu místně příslušnému. Žalobce uplatňuje nárok na zvýšení starobního důchodu o 500 Kč za každé vychované dítě podle čl. II zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém

pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Dle jeho názoru to byl totiž on, kdo o děti pečoval v největším rozsahu. Dále pak argumentoval, že by měl mít nárok na vyšší než průměrný starobní důchod, neboť jeho invalidní důchod byl vždy nad průměrem.

[3] Součástí žaloby byl rovněž návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů. Žalobce jej odůvodnil tím, že je těžce nemocný člověk (držitel průkazu ZTP) a není schopen sám hájit svá práva. Žalobce připojil rovněž důkazy, na něž v žalobě odkazoval, pro jeho zdravotní stav však mohou být relevantní toliko dvě oznámení o výši invalidního důchodu z roku 2022 a z roku 2011.

[4] Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích shora uvedeným usnesením návrh na ustanovení právního zástupce zamítl. Zdůraznil, že jednou z podmínek, jež musí být podle § 35 odst. 10 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), kumulativně splněny, aby bylo možné zástupce ustanovit, je nezbytnost zastoupení k ochraně subjektivních práv žalobce. Kritériem pro posouzení nezbytnosti je zejména formální a obsahová úroveň žaloby. Podle krajského soudu žalobce dostatečně vymezil rozsah soudního přezkumu, ze žaloby bylo patrné, která rozhodnutí jsou napadána a z jakých důvodů. Žalobce rovněž označil důkazy a kopie žalobou napadených rozhodnutí přiložil k žalobě. I přes nesprávný návrh výroku soudního rozhodnutí krajský soud vyhodnotil, že z žaloby bylo jednoznačně zřejmé, jakého rozhodnutí se žalobce domáhal. Ustanovení zástupce tedy nebylo nezbytně třeba k ochraně žalobcových práv, proto krajský soud jeho návrh zamítl.

II.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[5] Žalobce (stěžovatel) napadl usnesení krajského soudu kasační stížností. Předně uvádí, že je těžce nemocný člověk a nemůže se sám hájit. K tomu dokládá lékařskou zprávu ze dne 20. 11. 2024, podle níž je v psychiatrické léčbě od května 1998 pro posttraumatickou stresovou poruchu. Jeho obtíže mají chronický charakter a aktuální zdravotní stav není natolik dobrý, aby mu umožnil v nejbližších 6 měsících osobní účast na soudním jednání. Dále stěžovatel poukazuje na případy, kdy mu Městský soud v Brně, Krajský soud v Praze či Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích zástupce ustanovily. Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud vydal rozsudek o tom, že „žalobci se umožňuje euthanasie“ a že se mu ustanovuje zástupce z řad advokátů.

[6] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), a je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel je účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.). Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne

pokračování

9. 6. 2025, č. j. 1 As 196/2014-19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), se na řízení o kasačních stížnostech proti rozhodnutím krajského soudu o procesních návrzích, které učinil stěžovatel v průběhu řízení o žalobě, nevztahuje povinné zastoupení stěžovatele podle § 105 odst. 2 s. ř. s. Napadené usnesení, jímž krajský soud zamítl návrh na ustanovení zástupce, bylo právě takovým rozhodnutím o procesním návrhu v průběhu řízení o žalobě, proto stěžovatel nemusí být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem (resp. prokázat, že má sám příslušné právnické vzdělání).

[8] Jak vyplývá z § 110 odst. 1 s. ř. s., o přípustné kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu, jímž se řízení před krajským soudem nekončí, jakým je i přezkoumávané usnesení v nynější věci, může Nejvyšší správní soud meritorně rozhodnout v zásadě jen dvěma způsoby: toto usnesení zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení (je-li kasační stížnost důvodná), nebo nedůvodnou kasační stížnost zamítnout. Není však oprávněn rozhodnout tak, že se stěžovateli pro řízení před krajským soudem ustanovuje zástupce. Nejvyšší správní soud by mohl rozhodnout o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, to však stěžovatel nenavrhł – jeho argumentace směřovala přímo proti rozhodnutí krajského soudu. Navíc takové případné zastoupení stěžovatele by se týkalo pouze řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem, nikoli řízení o žalobě před krajským soudem (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 6. 2018, č. j. 8 As 167/2017-58, publ. Pod č. 3766/2018 Sb. NSS).

[9] Druhá část návrhu výroku rozhodnutí, tedy absurdní požadavek, aby Nejvyšší správní soud rozhodl o tom, že se stěžovateli umožňuje eutanázie, již na první pohled překračuje rozsah řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o neustanovení zástupce, a není ani zřejmé, zda byl vůbec myšlen vážně.

[10] I přes tento nesprávně formulovaný petit kasační stížnosti je z jejího obsahu zřejmé, že stěžovatel nesouhlasí s výrokem napadeného usnesení krajského soudu. Lze tedy předpokládat, že se domáhá jeho zrušení a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení. Za takové situace není třeba vyzývat stěžovatele k tomu, aby upřesnil, jakého rozhodnutí se domáhá.

[11] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda toto rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[12] Podle § 35 odst. 10 věty první s. ř. s., „[n]avrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát“.

[13] Jak správně upozornil již krajský soud v napadeném usnesení, podmínky pro ustanovení zástupce musí být splněny kumulativně. Nebylo by tedy účelné zjišťovat a posuzovat majetkové poměry stěžovatele, pokud by nebyla splněna podmínka nezbytnosti zastoupení pro ochranu práv stěžovatele v řízení o jeho žalobě.

[14] Při posuzování toho, zda je zastoupení třeba k ochraně stěžovatelových práv, krajský soud vycházel ze závěrů rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004-64. Ten formuloval kritéria pro posuzování nutnosti zastoupení následovně: „*Advokát bude ustanoven zástupcem účastníka k ochraně jeho zájmů tehdy, jde-li o věc po stránce skutkové nebo právní složitou a jestliže potřeba ochrany práv účastníka v soudním řízení vyjde najevo, např. z nequalifikovaných podání účastníka, jímž se na soud obrací apod. Vzhledem k tomu, že největší nároky po odborné stránce klade na účastníka řízení formulování samotného návrhu (žaloby), navíc v poměrně krátkém časovém úseku, je právě obsahová a formální úroveň sepsané žaloby kritériem pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka.*“ Zdejší soud rovněž upozornil, že pokud stěžovatelka ve zmiňované věci neuvedla žádné jiné důvody, popř. okolnosti sepsání žaloby, které by svědčily o tom, že není schopna sama hájit před soudem své zájmy, neměl Městský soud v Praze důvod k pochybnostem.

[15] Obdobně v projednávané věci krajský soud vycházel zejména z obsahu žaloby a povahy řízení, o něž jde. Vyhodnotil, že jde o nepřiliš složitou problematiku a že stěžovatelova formulace žalobních bodů byla dostatečná pro možnost projednání žaloby. S těmito závěry Nejvyšší správní soud souhlasí, navíc stěžovatel v kasační stížnosti namítá pouze to, že není schopen se osobně účastnit soudního jednání, což dokládá lékařskou zprávou. Lékařská zpráva však byla vyhotovena až po vydání napadeného usnesení, v době rozhodování krajského soudu tedy tento podklad vůbec neexistoval. Stěžovatel ve svém návrhu na ustanovení zástupce v řízení o žalobě nevysvětlil, jaká je povaha jeho zdravotních problémů. Nespecifikoval ani, jak přesně mu tyto obtíže brání v hájení jeho práv v řízení před krajským soudem. Z textu žaloby samotné vyplývá, že stěžovatelovo postižení je fyzického charakteru („*svá poranění jsem si nezpůsobil sám*“), k žalobě přiložené podklady však prokazovaly pouze vyšší invalidního důchodu k určitým datům, nikoli důvod pro jeho přiznání. Pokud stěžovatel sám nic bližšího neuvedl, krajský soud neměl důvod předpokládat, že by stěžovateli bránila v samostatném vystupování před soudem jakákoli další okolnost.

[16] Stěžovatel dále uvádí, že v jiných řízeních mu soudy (včetně krajského soudu, který rozhodoval v projednávané věci) zástupce ustanovily. Jak připustil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 15. 12. 2006, č. j. 8 As 60/2006-90, taková situace jistě může nastat, soud však musí odůvodnit, proč v daném případě rozhodl jinak, než v případech ostatních. I této povinnosti krajský soud v projednávané věci dostál: své posouzení založil na skutkových okolnostech a řešených právních otázkách v rámci nynějšího konkrétního případu. Rovněž z odůvodnění usnesení ze dne 25. 9. 2024, č. j. 52 Ad 16/2024-11, kterým krajský soud ustanovil stěžovateli zástupce v jiném řízení a které stěžovatel přiložil ke kasační stížnosti, jsou zřejmé zásadní odlišnosti od nyní projednávané věci (zejména neuvedení žádného žalobního bodu v žalobě podané stěžovatelem v uvedené věci). Další případy, na něž stěžovatel odkazoval, se týkaly dokonce občanských soudních řízení, i tyto věci tedy jsou s nynějším případem jen stěží srovnatelné.

IV.

Závěr a náklady řízení

pokračování

[17] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[18] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaná měla ve věci úspěch, náleželo by jí tedy vůči neúspěšnému stěžovateli právo na náhradu nákladů, které v řízení důvodně vynaložila. Žalované však v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly, proto jí soud jejich náhradu nepřiznal.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 7. února 2025

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu